

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ І
АДМІНІСТРУВАННЯ

(повна назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної

та навчальної роботи

Руслан ПАПІРНИК

2020 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕРИТОРІАЛЬНО-АДМІНІСТРАТИВНИЙ УСТРІЙ ДЕРЖАВИ

спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування»
освітньо-професійна програма	«Управління та адміністрування регіональних економічних систем»
освітній ступінь	бакалавр
форма навчання	денна
розробники	Юлія ОРЛОВСЬКА

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Територіально-адміністративний устрій держави» є нормативною і входить до циклу дисциплін професійної підготовки фахівців, призначена для студентів, які здобувають освітній ступінь «Бакалавр» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Програма вивчення навчальної дисципліни «Територіально-адміністративний устрій держави» передбачає дослідження системи територіальної організації влади в Україні, яка забезпечується шляхом оптимізації адміністративно-територіального устрою.

В межах програми аналізується територія як політико-правовий та державно-управлінський феномен, вивчається зміст поняття «адміністративно-територіальний устрій», форми держави та моделі територіального устрою, аналізується досвід європейських держав в межах питань формування та забезпечення адміністративно-територіального устрою.

Вивчення дисципліни сформує у студентів систему знань з проблематики територіальної організації влади.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			III	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90	
Аудиторні заняття, у т.ч:	30		30	
лекції	30		30	
лабораторні роботи	-		-	
практичні заняття	-		-	
Самостійна робота, у т.ч:	60		60	
підготовка до аудиторних занять	20		20	
підготовка до контрольних заходів	20		20	
виконання курсового проекту або роботи	-		-	
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	20		20	
підготовка до екзамену				
Форма підсумкового контролю			залік	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: формування у слухачів сучасних практичних знань, умінь і навичок щодо територіальної організації влади.

Завдання дисципліни: навчитися визначати взаємозв'язок форм державного устрою та форми державного правління, аналізувати основні зміни адміністративно-територіального устрою, проводити взаємозв'язок між політичними процесами, що відбуваються у суспільстві і державотворчими.

Пререквізити дисципліни: теоретичні знання та практичні вміння набуті під час вивчення дисциплін «Державотворення в Україні», «Децентралізація та розвиток місцевого самоврядування», «Регіоналізація та глобалізація».

Постреквізити дисципліни: набуті знання та вміння з дисципліни сформують необхідний інструментарій для здійснення функцій управління в публічній сфері та становитимуть базу для подальшого вивчення дисциплін, передбачених освітньою програмою, а саме: «Регіональна економіка», «Розвиток мегаполісів та малих міст», «Управління та адміністрування регіональних економічних систем», «Основи регіональної економічної політики».

Компетентності. Результатом вивчення дисципліни «Територіально-адміністративний устрій держави» є здобуття студентами таких компетентностей:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку

суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні компетентності:

СК-15 Здатність аналізувати сутність та моделі адміністративно-територіального устрою держави

СК-29. Здатність оцінювати досвід зарубіжних країн і використовувати європейські підходи публічного адміністрування та модернізації державного управління у практичній діяльності регіонального рівня в Україні

Заплановані результати навчання:

РН-1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

РН-5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

РН-6. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

РН-22. Ідентифікувати територію як політико-правовий та державно-управлінський феномен й визначати сутність поняття “адміністративно-територіальний устрій”; порівнювати різні види територіального устрою, а також аналізувати процеси місцевого самоврядування в країнах світу та в Україні

Методи навчання:

- словесні: лекція.
- практичні (практична робота, ділові ігри, та ін.),
- наочні (ілюстрація, спостереження, демонстрація, пред'явлення матеріалу).

Форми навчання фронтальні, групові, аудиторні, позааудиторні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні засади адміністративно-територіального устрою					
Тема 1. Територія як політико-правовий та державно-управлінський феномен	14	6			8
Тема 2 Сутність та зміст поняття «адміністративно-територіальний устрій»	10	4			6
Тема 3. Форма держави та моделі територіального устрою	10	4			6
Разом за змістовим модулем 1	34	14			20
Змістовий модуль 2. Досвід реформування адміністративно-територіального устрою в країнах Європейського Союзу					
Тема 4. Європейський досвід реформ місцевого самоврядування	14	4			10
Тема.5.Європейська практика запровадження номенклатури територіальних одиниць для статистики	14	4			10
Разом за змістовим модулем 2	28	8			20
Змістовий модуль 3. Адміністративно-територіальна реформа в Україні					
Тема 6. Концептуальні підходи до проблематики реформування адміністративно-територіального устрою	14	4			10

Тема 7. Формування адміністративно-територіальних одиниць базового рівня.	14	4			10
Разом за змістовим модулем 3	28	8			20
Усього годин	90	30			60

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1-3	Тема 1. Територія як політико-правовий та державно-управлінський феномен	6
4-5	Тема 2 Сутність та зміст поняття «адміністративно-територіальний устрій»	4
6-7	Тема 3. Форма держави та моделі територіального устрою	4
8-9	Тема 4. Європейський досвід реформ місцевого самоврядування	4
10-11	Тема.5.Європейська практика запровадження номенклатури територіальних одиниць для статистики	4
12-13	Тема 6. Концептуальні підходи до проблематики реформування адміністративно-територіального устрою	4
14-15	Тема 7. Формування адміністративно-територіальних одиниць базового рівня.	4
	Усього годин	30

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття не передбачені навчальним планом.

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	20
2	Підготовка до контрольних заходів	20
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях, у т.ч.:	20
	Повноваження органів влади на територіальному рівні	10
	Проведення реформи територіальної організації влади	10
	Усього годин	60

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі методи контролю: усний, письмовий, тестовий, практична перевірка, а також методи самоконтролю та самооцінки.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні засади адміністративно-територіального устрою

Формою контролю змістового модуля 1 є контрольна робота – максимальна кількість балів – 100. Контрольна робота складається з 25 тестових завдань. Студент отримує 4 бали за правильну відповідь на 1 тестове питання, якщо відповідь неправильна – 0 балів.

Змістовий модуль 2. Досвід реформування адміністративно-територіального устрою в країнах Європейського Союзу

Максимальна оцінка – 100 балів. Оцінка змістового модуля 2 складається із:

- контрольної роботи - максимальна кількість балів – 50. Контрольна робота складається з 25 тестових завдань. Студент отримує 2 бали за правильну відповідь на 1 тестове питання, якщо відповідь неправильна – 0 балів.

- підготовки есе – максимальна кількість балів – 50. Студент самостійно обирає тему для підготовки есе із переліку запропонованих викладачем. Есе оцінюється за наступними критеріями:

- своєчасне подання роботи на кафедру – 10 балів; несвоєчасне подання – 0 балів;
- зміст роботи – до 20 балів, з них:
  - від 18 до 20 балів за логічно, послідовно викладений актуальний матеріал роботи, правильні висновки, повне дотримання вимог академічної доброчесності;
  - від 9 до 17 балів за роботу, тема якої повністю розкрита, повністю дотримано вимог академічної доброчесності, але допущено незначні помилки та неточності в структурі роботи;
  - від 1 до 8 балів за роботу, зміст якої розкриває тему, повністю дотримано вимог академічної доброчесності, але сформульовано неправильні висновки, порушено структуру роботи, використано застарілі дані, які знижують цінність роботи, але дозволяють, у цілому, оцінити її позитивно;
- захист роботи – до 20 балів; з них:
  - від 18 до 20 балів за повні, правильні відповіді на питання за темою;
  - від 9 до 17 балів за правильні, але стислі відповіді на питання за темою;
  - від 1 до 8 балів за неповні або неправильні відповіді.

Змістовий модуль 3. Адміністративно-територіальна реформа в Україні

Максимальна оцінка – 100 балів. Оцінка змістового модуля 3 складається із:

- контрольної роботи - максимальна кількість балів – 50. Контрольна робота складається з 25 тестових завдань. Студент отримує 2 бали за правильну відповідь на 1 тестове питання, якщо відповідь неправильна – 0 балів.

- підготовки есе – максимальна кількість балів – 50. Студент самостійно обирає тему для підготовки есе із переліку запропонованих викладачем. Есе оцінюється за наступними критеріями:

- своєчасне подання роботи на кафедру – 10 балів; несвоєчасне подання – 0 балів;
- зміст роботи – до 20 балів, з них:
  - від 18 до 20 балів за логічно, послідовно викладений актуальний матеріал роботи, правильні висновки, повне дотримання вимог академічної доброчесності;
  - від 9 до 17 балів за роботу, тема якої повністю розкрита, повністю дотримано вимог академічної доброчесності, але допущено незначні помилки та неточності в структурі роботи;

- від 1 до 8 балів за роботу, зміст якої розкриває тему, повністю дотримано вимог академічної доброчесності, але сформульовано неправильні висновки, порушено структуру роботи, використано застарілі дані, які знижують цінність роботи, але дозволяють, у цілому, оцінити її позитивно;
- захист роботи – до 20 балів; з них:
  - від 18 до 20 балів за повні, правильні відповіді на питання за темою;
  - від 9 до 17 балів за правильні, але стислі відповіді на питання за темою;
  - від 1 до 8 балів за неповні або неправильні відповіді.

Підсумкова оцінка з дисципліни «Адміністративно-територіальний устрій держави» складається як середньоарифметична між оцінками за змістовими модулями 1,2 та 3.

11. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і студента, прозорість оцінювання, інформування та реалізацію політики академічної доброчесності.

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти та викладачі діють відповідно до нормативної бази академії. Середовище в аудиторії є дружнім, відкритим до конструктивної критики. Передбачається систематичне відвідування студентами аудиторних занять, за винятком поважних причин. Студенти мають дотримуватися правил поведінки на заняттях згідно Статуту Академії. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Порядок зарахування пропущених занять: студент має право відпрацювати викладачеві пропущені заняття згідно з графіком консультацій. Кожне пропущене лекційне заняття відпрацьовується методом усного опитування з основних положень теми. Можливим є одночасне опитування з декількох пропущених лекційних занять.

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами. Студенти академії мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності ПДАБА ПЛПМ 0812-001:2018, яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

-самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

-дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

-посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших авторів;

-надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Дотримуємося Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у ПДАБА. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо студент має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності Академії, він може звернутися за консультацією до Комісії з питань академічної доброчесності.

У випадку надзвичайних ситуацій (епідемії, пандемії, стихійного лиха, введення надзвичайного стану і т.д.) студенти повинні дотримуватися правил поведінки, які встановлені відповідними інструкціями в ситуаціях, що наступили.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. // Відомості. Верховної Ради України. - 2009. - № 30. - Ог.141.- С. 381 — 417.

2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.2009 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - № 24. - С. 170.
3. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» // Відомості Верховної Ради України. - 2010. - № 20-21. - С. 190.
4. Адміністративно-територіальна реформа в Україні: політико-правові проблеми : монографія / І. О. Кресіна, А. А. Коваленко, К. М. Вітман та ін. ; за ред. І. О. Кресіної. – К. : Логос, 2009. – 480 с.
5. Адміністративно-територіальний устрій України. Історія. Сучасність. Перспективи : монографія / В. Г. Куйбіда, В. П. Павленко, В. А. Яцюк та ін.; Секретаріат Кабінету Міністрів України. – К. : Геопрінт, 2009. – 615 с.
6. Азнар М. Французький приклад регіоналізації, децентралізації та деконцентрації / М. Азнар // Організація регіональної та місцевої влади: досвід держав – членів Європейського Союзу. – К., 2005. – 64 с.
7. Бабаєв В. М. Децентралізація державної влади та регіоналізація по- європейськи: можливі сценарії для України / В. М. Бабаєв // Актуал. пробл. держ. упр. : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2005. – Вип. 3 (26). – С. 356–367.
8. Батанов О. В. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні : монографія / О. В. Батанов ; за заг. ред. В. Г. Погорілка. – К. : Ін Юре, 2003. – 512 с.
9. Батанов О. В. Юридична відповідальність суб'єктів муніципальної влади у зарубіжних країнах: досвід для України. Порівняльно-правові дослідження / О. В. Батанов // Україно-грец. міжнар. науковий юрид. журн. – 2006. – № 1. – С. 103–114.
10. Бебик В. Еволюція системи місцевого самоврядування в Польщі (на прикладі міста Шрьода Великопольська) / В. Бебик, М. Яцьків // Вісн. НАДУ. – 2001. – № 1. – С. 233–238.
11. Європейська хартія місцевого самоврядування та розвиток місцевої і регіональної демократії в Україні : наук.-практ. посіб. / упоряд. М. О. Баймуратов та ін. ; за ред. М. О. Пухтинського, В. В. Толкованова ; Фонд сприяння місцевому самоврядуванню України, Лібер. – К. : Крамар, 2003. – 396 с.
12. Адміністративно-територіальний устрій України: методологічні основи та практика реформування: монографія / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»; наук. ред. В.С. Кравців. – Львів, 2016. – 264 с.
13. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу : навч. посіб. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2015. – 628 с.
14. Ганущак Ю. Реформа територіальної організації влади / [Ю. Ганущак – К.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А». – 2013. – 160 с.

Допоміжна

1. Погорілко В. Ф. Конституційне право України [Текст]: підручник / В. Ф. Погорілко, В. Л. Федоренко / за заг. ред. проф. В. Л. Федоренка. — 3-вид., перероб. і доопрац. — К. : КНТ, Вид-во Ліра-К, 2011. – 532 с.
2. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави [Текст] : навч. посіб. / П. М. Рабінович. — Х. : Консум, 2002. — 160 с.
3. Скакун О. Ф. Теорія держави і права [Текст] : підруч. / О. Ф. Скакун / пер. з рос. — Харків : Консум, 2001. — 656 с.
4. Методичні вказівки до вивчення програмного матеріалу з дисципліни «Територіально-адміністративний устрій держави» для студентів ступеня бакалавра спеціальності 281 «Публічне управління і адміністрування» денної, заочної та дистанційної

форм навчання / Укладач: Заяць Є.І, Кахович О.О., Орловський Є.В. - Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, 2019. - 53с.

13. INTERNET-РЕСУРСИ

1. Законодавство України. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua/>
2. Офіційне Інтернет-представництво Президента України. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.president.gov.ua
3. Офіційний портал Верховної Ради України. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
4. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
5. Європейська хартія місцевого самоврядування. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text
6. Національна бібліотека ім. В.І.Вернадського. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Розробник _____ (Юлія ОРЛОВСЬКА)

(підпис)

Гарант освітньої програми _____ (Олена КАХОВИЧ)

(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки та публічного управління і адміністрування
Протокол від «30» серпня 2020 року № 1